

UHURU WA MBEGU KWA WAKULIMA WADOGO

U huru wa mbegu una maana kwamba wakulima wanaweza kudhibiti na wana mamlaka juu ya mifumo yao ya mbegu.

Wakulima watakuwa na uhuru wa mbegu IWAPO watakuwa na haki ya:

- 1 kuotesha, kuzalisha, kuhifadhi na kubadilishana mbegu zao zote na vipandikizi vingine;
- 1 kushiriki katika maamuzi yanayohusu kuboresha/kuzalisha mbegu, kuchagua, uiwango vya ubora, kupanga bei, uzalishaji, usambazaji na anuwai;
- 1 desturi za kimila – hasa kuhusiana na mbegu za asili;
- 1 kupata mbegu;
- 1 kulindwa kwa kuuziwa mbegu bandia na zisizofaa na watu wasioaminika;
- 1 kuwa na uamuzi baina ya matumizi ya mbegu zilizohitishwa na mbegu zinazotoka kwenye mifumo ya mbegu inayosimamiwa na wakulima; na
  - 1 kutekeleza haki zao kama wakulima – na kuhakikisha kuwa haki hizo hazipo chini ya haki za wazalishaji.

